

УДК 378.147:656.61.052.001.83(045)

В. Б. Костюк,

викладач

(Херсонська державна морська академія)

vkostuk@yandex.ru

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ АКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ СУДНОВОДІВ ДО ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО СПІЛКУВАННЯ

У статті автор доводить, що використання кейс-технологій на заняттях з іноземної мови сприяє актуалізації спілкування на професійному рівні шляхом залучення студентів у діяльність, яка відображатиме зміст і ситуації майбутньої роботи за фахом. У статті висвітлено педагогічні умови ефективного застосування кейс-технологій у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням; виокремлено процесуальні та змістові педагогічні умови, необхідні для інтеграції кейс-технологій у процес формування іншомовної комунікативної компетентності судноводіїв та схарактеризовано особливості їх реалізації у морських навчальних закладах.

Ключові слова: кейс-технології, педагогічні умови, морський навчальний заклад, іноземна мова, професійно-орієнтоване спілкування, судноводіїв.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси, які відбуваються сьогодні у світі, реформа політичних та економічних структур в українському суспільстві вимагають підготовки фахівців, які б володіли розвинутими комунікативними вміннями і навичками, тобто здатних ефективно працювати в умовах внутрішньої та міжнародної конкуренції, поєднувати високу культуру та глибокі фундаментальні знання з умінням працювати в колективі, приймати рішення на різних рівнях професійної діяльності. Недоліки комунікативного розвитку впливають на професійне та особистісне зростання спеціаліста. Відтак, виникає необхідність упровадження активних технологій та форм навчання, які стимулюватимуть курсантів до використання іноземної мови в спілкуванні, особливо в процесі професійної діяльності в інтернаціональних командах. Педагогічний досвід переконує, що цьому значною мірою сприяють кейс-технології.

Кейс-технології створюють атмосферу реальної практики розв'язання конкретних професійних завдань і вимагають від курсантів уживання в реальну роль спеціалістів майбутнього посадового призначення, дозволяють їм самостійно й творчо засвоювати необхідні знання, приймати обґрунтовані рішення, вміти брати на себе відповідальність за їх виконання та результати, що просто неможливо без умінь спілкування іноземною мовою.

Аналіз досліджень і публікацій показує, що проблемою використання кейс-технологій під час викладання різних дисциплін в українській вищій школі займалися Ю. Сурмін, О. Сидоренко, П. Шеремет, В. Чуба, Г. Канищенко; в російській освіті – О. Смолянінова, В. Давиденко, Е. Михайлова, Н. Піскунова, О. Пилипенко, Н. Тітова, О. Маргвелашвілі та інші. Кейс-метод активно застосовується за кордоном у процесі професійної підготовки педагогів: у працях англійських науковців М. Аберкромбі, Ф. Едейема, К. Ейтса, Дж. Ерскина, М. Райхельта, Р. Прінга; американських (Дж. Маан, Д. Крукшенк, Г. Сайкс, Т. Бердта та інші); австралійських (А. Уотсон). Активно використовують кейси під час навчання спеціальним дисциплінам інженерів у США – С. Сміт, Канаді – Г. Кардос.

Але недостатньо розробленою залишається проблема педагогічних умов використання кейс-технологій у процесі підготовки судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування іноземною мовою. Тому **метою статті** є аналіз та виявлення педагогічних умов, що сприяють ефективному застосуванню кейс-технологій під час викладання дисципліни "Іноземна мова за професійним спрямуванням".

Виклад основного матеріалу. У педагогічній науці є багато підходів до вивчення терміну "умова". Педагогічні умови професійної підготовки спеціалістів різних напрямів вивчали А. Алексюк, С. Архангельський, В. Беспалько, Н. Кузьміна, В. Сластьонін, В. Попков, Н. Талізін та інші.

Український дослідник С. В. Висоцький визначає умови як "динамічний регулятор інформаційних, особистісних, психологічних та педагогічних факторів" [1: 91]. В. М. Манько вважає, що педагогічні умови – це взаємопов'язана сукупність внутрішніх параметрів і зовнішніх характеристик функціонування, що забезпечують результативність навчального процесу [2: 153-161]. Класична педагогіка розглядає умови як основу для реалізації педагогічних явищ. Оскільки процес іншомовної підготовки студентів морських вишів відбувається під час навчання, серед умов ми обрали саме педагогічні. Визначаємо педагогічні умови як сукупність організаційних форм, методів, прийомів, засобів координації навчальних і виховних впливів на студентів під час роботи з кейс-матеріалами з метою створення сприятливих можливостей та стимулів для набуття нового досвіду в професійній діяльності, ефективного формування навичок та розвитку вмінь, необхідних для спілкування.

На основі проаналізованих нами фактів можна стверджувати, що динаміка дидактичних можливостей кейс-технологій у позитивний бік є неможливою без дотримання умов, пов'язаних із їх організацією,

методикою та технологією. Саме тому педагогічні умови застосування кейс-технологій у процесі викладання іноземної мови у виші повинні спрямовуватися на вдосконалення їх змісту та процесу засвоєння.

Однією із найважливіших педагогічних умов, яка сприяє ефективності застосування кейс-технологій, вважаємо створення переконливої мотивації. Проблему мотивації розробляли такі вчені, як: Г. А. Атанов, О. М. Леонтьєв, Т. М. Меденцова, Н. В. Ванюшина та М. М. Ванюшин, О. О. Кухарук, І. Андрєєва та ін.

Сучасні теорії мотивації ґрунтуються на результатах психологічних досліджень і доводять, що причини, які спонукають людину до дій, є складними й різноманітними. Проте наразі не існує єдиної точки зору щодо визначення поняття мотивації загалом та мотивації навчальної діяльності зокрема. Спираючись на праці згаданих авторів, ми визначаємо мотивацію як процес стимулювання студента чи групи студентів до діяльності, спрямованої на досягнення мети.

Розглядаючи поняття "мотивація", доцільно звернути увагу на чинники, які змушують студента діяти, а саме: мотиви, потреби та інтереси. Основною категорією мотиваційної сфери, на думку вчених, є мотив.

Для підвищення результативності використання кейс-технологій у процесі вивчення іноземної мови у виші важливо виявити провідні мотиви навчання. Як правило, таким мотивом є пізнавальний інтерес. У своєму розвитку пізнавальний інтерес проходить різні рівні: від цікавості, зумовленої новизною навчального матеріалу, до допитливості, від допитливості до глибини суті явищ, і, нарешті, до розв'язання навчально-пізнавальних завдань [3: 71].

Мотивація поділяється на внутрішню, пов'язану зі змістом навчальної діяльності, й зовнішню. Внутрішня мотивація охоплює пізнавальні мотиви та мотиви самовдосконалення; зовнішня – соціальні мотиви. Кейс-технології потребують розвинутої мотивації студента на навчання, а не на формальний результат, тому особливого значення для нашого дослідження набуває розвиток саме внутрішньої мотивації. Навчальна діяльність, як будь-яка інша, зумовлюється одночасно багатьма мотивами. Мотив – це "складне інтегральне психологічне утворення, кінцевою метою якого є формування навчально-пізнавальної активності студентів та спонукання їх до досягнення пізнавальної мети" [3: 72]. Мотиваційне забезпечення діяльності студента ґрунтується на пізнавальній активності, діалогічності, креативності, практичній значущості кейс-технологій для кожного суб'єкта діяльності та вільному виборі його позиції.

Ефективність кейс-технологій у процесі вивчення іноземної мови багато в чому залежить від своєчасного врахування потреб, оскільки саме вони визначають всю діяльність студентів. Спочатку з'являється потреба, потім формується мотивація, визначається мета, ставляться завдання, виконуються певні дії, а після всього з'являється результат. Під потребами людини розуміють її стан, який відображає потребу в чомусь для існування [4: 3]. Потреби не можливо спостерігати або вимірювати, про них можна судити на основі поведінки студентів, їх можна задовольняти.

Динаміка кейс-технологій значною мірою залежить від розвитку інтересу студентів до кейса, що обговорюється. Інтерес є формою вияву та вираження таких спонукань до діяльності, як мотиви, потреби й цілі. У процесі навчання важливого значення набуває пізнавальний інтерес, в основі якого лежить потреба студента в нових знаннях. Інтерес сам по собі не може задовольнити потребу. Коли говорять про інтерес як про мотив, то розуміють його не як відірване від реальності явище, а як зацікавленість певною діяльністю. С. Л. Рубінштейн вважає, що інтерес формується на основі потреби, але не обмежується нею. Інтерес не можна ототожнювати з мотивом, але можна вважати його різновидом. Ця процесуальна педагогічна умова нерозривно пов'язана з відповідною їй змістовою – добором змісту навчальної дисципліни з урахуванням професійних мотивів студентів, їх інтересів, потреб і цілей. Не виникає сумніву, що реалізація цих двох умов дає змогу розв'язати суперечливість між недостатнім рівнем засвоєння теоретичного матеріалу та несформованістю мотивів. У цьому разі доцільно враховувати психолого-педагогічний вплив кейс-технологій на студентів під час роботи над кейсом.

Спираючись на викладений матеріал, ми дійшли висновку, що розвитку мотивації застосування кейс-технологій у вивченні іноземної мови у виші сприятиме дотримання викладачем таких рекомендацій:

- визначення потреб студентів під час вивчення іноземної мови та намагання їх задовольнити;
- зосередження уваги на мотиваційній сфері не тільки студентів, а й власній;
- орієнтація процесу створення й застосування кейсів на суб'єктну позицію студента як носія індивідуального досвіду;
- реалізація в процесі застосування кейс-технологій принципів індивідуалізації, самопізнання та саморозвитку;
- необхідність використання цікавих кейсів не тільки викладачем, а й студентами;
- урізноманітнення занять;
- уникнення поділу студентів на сильних і слабих.

Кейс-технології неможливо застосовувати в навчальному процесі ізольовано від традиційних методів, оскільки за допомогою останніх у студентів формуються обов'язкові нормативні знання. Водночас традиційні методи навчання не створюють реальних умов для набуття майбутніми фахівцями практичних умінь і знань. Отже, доцільно органічно поєднувати кейс-технології із традиційними методами, що застосовуються у викладанні іноземної мови у виші.

Кейс-технології знімають психологічне напруження й стимулюють активність студентів під час підготовки домашніх завдань. Реалізація згаданої педагогічної умови, на нашу думку, сприяє модернізації та вдосконаленню традиційних методик викладання іноземної мови, методики проведення практичних занять. Особливістю проведення сучасного заняття є те, що воно складається з двох компонентів. Перший – це засвоєння теоретичних знань з дисципліни, другий – застосування здобутих знань, а саме – розв'язання проблеми кейса.

Ця процесуальна педагогічна умова дуже тісно пов'язана з двома виділеними нами змістовими умовами: структуруванням змісту навчального матеріалу й розробкою та впровадженням змісту практичних занять з іноземної мови, що являє собою поєднання – кейс-технологій з традиційними методами навчання.

Під час структурування змісту навчального матеріалу доцільно дотримуватися принципів, сформульованих В. Ледньовим [5: 75-90]. Основним є принцип функціональної повноти компонентів. Суть його полягає в тому, що педагогічна система може функціонувати ефективно за наявності повного набору значущих компонентів.

Наступний важливий принцип – інтеграція змісту. Він полягає у включенні до змісту дисципліни іноземної мови інформації за фахом. Це відповідає професійному спрямуванню навчання у виші.

Третій принцип – принцип ступеневості. Він передбачає дотримання систематичної послідовності, узгодження, взаємозв'язку та взаємодії у викладанні циклів дисциплін.

Структурування змісту дисципліни "Іноземна мова за професійним спрямуванням" з урахуванням перелічених принципів дає змогу реалізувати професійні завдання кожного блоку підготовки та сприяє формуванню особистості майбутнього фахівця. В свою чергу, реалізація виділених нами педагогічних умов сприяє формуванню в студентів особистісно-значущого ставлення до вивчення іноземної мови.

Плануючи зміст навчального матеріалу, викладач має враховувати, що студенти повинні мати уявлення про те, на якому етапі навчання засвоюється певний навчальний матеріал. Крім того, потрібно знати рівень засвоєння студентами цього навчального матеріалу.

Необхідною умовою, що впливає на результативність застосування кейс-технологій у процесі вивчення іноземної мови, є методичне забезпечення. Саме методичне забезпечення впливає на ефективність спілкування студентів під час обговорення кейса. Потрібно забезпечити однаковий доступ до інформації як викладачам, так і студентам. Кожен має користуватися періодичними виданнями, літературними джерелами, ресурсами Інтернету. Крім того, кожний викладач, який застосовує під час викладання кейс-технології, повинен підготувати методичні рекомендації щодо методики роботи над кейсом.

Перед виконанням ситуативної вправи доцільно скласти запитання, які ставитимуться під час дискусії з теми. Це дасть змогу викладачеві визначити, якої додаткової інформації потребуватиме студент у ході підготовки до дискусії. Якщо інформацію та структуру кейсу вже задано, то методичні рекомендації мають стосуватися тлумачення. Підготовка методичних рекомендацій і складання ситуативних завдань можуть відбуватися одночасно, але їх остаточний варіант оформлюється після апробування в аудиторії. Вони мають постійно оновлюватися, що пов'язано зі зміною навчального досвіду. Також кейси можуть використовуватися для аналізу під час екзамену або заліку.

Практичне заняття із застосуванням кейс-технологій ґрунтується на розумінні студента як суб'єкта навчального процесу й спрямоване на розвиток особистості студентів, їх творчого потенціалу та мотиваційно-ціннісної сфери. Тому зміна характеру відносин у системі "викладач-студент" є необхідною умовою успішного застосування цього методу. Викладач, який практикує кейс-технології, має усвідомлювати свою нову роль у навчальному процесі, що істотно відрізняється від ролі, яку він виконує під час застосування традиційних методів навчання. Викладач визначається як консультант, організатор навчального процесу, його завданням є направляти студентів, полегшувати (facilitate) їх взаємодію із зовнішнім інформаційним середовищем та пізнавальними джерелами задля виконання завдань. Студент, його професійні потреби, мотивація, навчальні навички та вміння знаходяться в центрі навчального процесу (learner-centered approach). Таке заняття сприяє реалізації активності та самостійності студентів, перетворює їх на активних суб'єктів навчально-пізнавальної діяльності, рівноправних учасників педагогічного процесу. Суб'єктна позиція студента в процесі навчання означає його здатність проєктувати свою навчальну діяльність та самоуправляти нею, вміння ставити перед собою цілі, знаходити відповідні методи та засоби для їх досягнення, мобілізувати внутрішні резерви, зіставляти заявлені цілі з власними можливостями [5: 125].

Отже, бачимо, що суб'єктна позиція – це високий рівень особистісного розвитку студента, що свідчить про його здатність до самовизначення, самопізнання, саморегуляції та побудови навчальної та життєвої стратегії розвитку. Крім того, спільна робота викладача та студентів щодо визначення цілей та планування практичного заняття стимулює інтерес і мотивацію студентів. Якщо викладач авторитарно нав'язує власну точку зору, навчальний процес руйнується, а навчальна дисципліна сприймається як різновид ідеології. Зміна характеру в системі "викладач-студент" сприяє створенню приємного психологічного клімату на занятті, формуванню в студентів певних ціннісних орієнтацій, моральних норм та фахових інтересів.

Окрім того, ефективність застосування кейс-технологій при викладанні іноземної мови у виші залежить від діалогічної взаємодії між курсантами. Проблема діалогічної взаємодії розглядається в

педагогіці, філософії та психології в єдності з особливостями розвитку людини, яка в процесі діалогічного спілкування усвідомлює себе як самодостатня особистість у будь-яких ситуаціях, навчається розуміти інших. Наразі відчувається нагальна потреба в такій людській взаємодії, яка при всьому розходженні поглядів, позицій, установок, що розкриваються в думках співрозмовників, базується на принципах співробітництва та співтворчості. Варто зазначити, що опанування курсантами правилами діалогічної взаємодії підвищує результативність навчально-виховного процесу.

Діалог у навчанні – це своєрідна форма спілкування з метою реалізації цілей навчання та виховання, це взаємодія між учасниками педагогічного процесу в умовах навчальної ситуації, що здійснюється в мовленнєвій формі, під час якої відбувається інформаційний обмін між партнерами й регулюються взаємовідносини між ними [6]. Проте ми підтримуємо думку О. О. Бодальова, що діалог – це не тільки форма спілкування, а й принцип побудови всього навчально-виховного процесу, де студент є суб'єктом "діалогічного простору", атмосфери психологічного комфорту, яка стимулює активність та самореалізацію особистості. Адже спілкуватися з людиною означає не просто з нею розмовляти, а ввійти в її внутрішній світ, зрозуміти її, виявити доброзичливе ставлення, оптимізм, тобто в організації спілкування необхідно виходити не "від себе", а "від іншого" [7].

Отже, в процесі вивчення іноземної мови за допомогою кейс-технологій необхідною умовою розвитку вмінь спілкування майбутніх судноводіїв є діалогічна взаємодія. Важливість цієї умови визначається багатьма факторами. *По-перше*, студенти, наслідуючи способи й прийоми спілкування викладача, можуть переносити їх у майбутню професійну діяльність. *По-друге*, стиль спілкування викладача впливає на ставлення студентів до навчання, стимулює їх пізнавальну активність. Міжособистісне спілкування в навчальній групі має створювати атмосферу психологічного комфорту, забезпечувати формування позитивного емоційного контакту між викладачем і студентами, створювати необхідні умови для самостійності студентів та вияву ініціативи у вирішенні поставлених завдань. Викладач повинен володіти високим рівнем комунікативних умінь та дотримуватися норм культурного спілкування, інакше це може призвести до виникнення міжособистісних конфліктів, небажання співпрацювати, напруженості в стосунках тощо. *По-третє*, викладач має вміти здійснювати взаємодію зі студентом у формі суб'єкт-суб'єктного діалогу.

Орієнтація на діалогічну взаємодію при розвитку вмінь спілкування майбутніх судноводіїв вимагає від викладача дотримання певних вимог, а саме: установка на партнерство в спілкуванні; створення позитивного емоційного мікроклімату в групі за допомогою комунікативної діяльності, уникнення бар'єрів спілкування та стресових факторів; урахування рівня знань і вмінь студентів; обговорення під час занять різних поглядів на проблеми професійного спілкування судноводія; здатність до співчуття й співпереживання; евристичний стиль викладання та спілкування зі студентами, що спонукає їх мислити, шукати способи розв'язання суперечностей, робити самостійні висновки; створення невимушеної атмосфери спілкування, тобто вільного обміну думок, відсутність психологічного напруження та тривожності; організація колективної співпраці та взаємодії в пошуку компромісу; вміння зрозуміти іншого; вміння слухати й чути партнера; спрямування діалогу як на розв'язування предметних завдань, так і на оптимальне спілкування студентів; реалізація внутрішнього та зовнішнього діалогу кожного студента шляхом педагогічного стимулювання думок і поглядів особистостей; стимулювання комунікативної активності студентів за допомогою різних форм діалогічної взаємодії.

Наразі діалогічні технології навчання, які є складовою діалогічної взаємодії, передбачають створення такого комунікативного середовища, яке максимально розширює простір співробітництва на суб'єкт-суб'єктному рівні між учасниками навчально-виховного процесу. Органічною його складовою є активність учасників діалогічної взаємодії, при якій активність викладача не повинна домінувати над активністю студентів, тому що завданням педагога є створення умов для розвитку ініціативи тих, хто навчається.

Сучасна педагогіка і психологія вищої школи акцентує увагу на суб'єкт-суб'єктному підході в навчанні та вихованні зростаючого покоління. Цей підхід пов'язаний із діалогічною взаємодією особистостей на рівноцінній основі. Плідний діалог рівноправних партнерів спільної діяльності вимагає від його учасників визнання рівнозначності особистостей, які роблять творчий внесок у розвиток єдиної педагогічної системи. Мова йде про створення діалогічної системи, а саме – групового об'єкта, який вирішує спільні завдання розвитку її учасників відповідно до цілей кожного з них і спільних завдань для обох, а не про окремого суб'єкта (викладача вищої школи), який "впливає" на інший об'єкт (суб'єкт).

На сьогодні професійна орієнтація майбутніх судноводіїв повинна бути направлена не лише на набуття студентами знань, умінь і навичок на тлі загального уявлення про засади сучасного судноплавства, а й на діяльність творчого характеру, яка повинна забезпечувати досить високий рівень інтелектуальної активності студентів. Саме це дозволить узгодити навчальні дисципліни на основі діалогічної взаємодії, адже в умовах сьогодення ставиться мета не лише навчити кожного студента певних професійних операцій та прийомів, сформувати технічно освічену особистість, а передусім, особистість, здатну широко адаптуватися до стрімких змін сучасного суспільства. Це означає необхідність перегляду й оновлення змісту професійно орієнтованих предметів з підготовки майбутніх судноводіїв, зміни позиції викладачів і студентів у спілкуванні, що

зумовлює потребу діалогу, дискусій, обміну думками, враженнями, моделювання ситуацій, які дозволять поєднати конкретні професійні операції із формуванням таких цінностей особистості, які допоможуть їй стати успішною при виборі власного життєвого шляху. Саме тому, організація діалогічної взаємодії у процесі розвитку комунікативних умінь майбутніх судноводів є досить актуальною та важливою умовою, що сприяє успішності застосування кейс-технологій у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Висновки. Досліджуючи проблему впровадження кейс-технологій у процес викладання іноземної мови у виші, ми поставили за мету з'ясувати, які процесуальні педагогічні умови сприятимуть ефективності їх застосування. Аналіз психолого-педагогічної літератури дає можливість припустити, що ефективність застосування кейс-технологій при викладанні іноземної мови у виші забезпечується сукупністю таких процесуальних педагогічних умов:

- підвищення мотивації студентів щодо вивчення іноземної мови;
- органічне поєднання кейс-технологій з іншими методами, що застосовуються в процесі викладання іноземної мови;
- розробка методичного забезпечення дисципліни, а також окремих тем із дисципліни, у вивченні яких застосовуються кейс-технології;
- зміна характеру стосунків у системі "викладач-студент";
- організація діалогічної взаємодії.

До групи змістових педагогічних умов, без створення та реалізації яких неможливо досягти ефективності в застосуванні кейс-технологій, ми віднесли такі:

- добір змісту навчальної дисципліни з урахуванням професійних мотивів студентів, їх інтересів, потреб та цілей;
- структурування змісту навчального матеріалу;
- розробка та впровадження змісту практичних занять з іноземної мови із застосуванням кейс-технологій у поєднанні з традиційними методами навчання;
- залучення студентів у процесі професійної освіти до діяльності, яка моделює різні аспекти їх майбутньої спеціальності. Цьому сприяє: застосування різновидів кейс-технологій (розв'язання ситуативних завдань, ситуативних вправ; аналіз конкретних ситуацій; ігрове проектування; метод ситуативно-рольових ігор);
- здійснення контролю за перебігом етапів в обговоренні кейсів, оцінка результатів професійного розвитку студентів.

Доцільно також наголосити, що неможливо недооцінювати жодної із визначених педагогічних умов. Тільки забезпечення їх сукупності, взаємозв'язку й взаємозумовленості сприятиме результативності застосування кейс-технологій у процесі викладання іноземної мови.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та апробації кейс-технології розвитку комунікативної компетентності судноводів у вищих морських навчальних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Высоцкий С. В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения / С. В. Высоцкий // Наук. вісник Південноукр. держ. ун-ту ім. К. Д. Ушинського : [наук. пр.]. – Одеса, 1999. – Вип. 8–9. – С. 90–94.
2. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В. М. Манько // Соціалізація особистості : [зб. наук. пр. Нац. пед. ун-ту ім. Драгоманова]. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – С. 153–161.
3. Кухарук О. О. Педагогічні умови формування мотивації вивчення іноземних мов студентами вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації / О. О. Кухарук // Нові тенденції навчання. – 2006. – № 41. – С. 71–77.
4. Атанов Г. А. Теория деятельностиного обучения / Г. А. Атанов. – Донецк, ДООУ, 2003. – 104 с.
5. Леднев В. С. Содержание образования : Сущность, структура, перспективы / В. С. Леднев. – [2-е изд. перераб.]. – М. : Высш. шк., 1991. – 224 с.
6. Диалог в обучающей системе / [Машбиц Е. И., Андриевская В. В., Комиссарова Е. Ю.]. – К. : Вища школа, 1980. – 184 с.
7. Бодалев А. А. Проецирование и взаимодействие в общении / А. А. Бодалев // Педагогика. – 1991. – № 1. – С. 11–14.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Vysotskiy S. V. Struktura psikhologo-pedagogicheskikh usloviy formirovaniya poiskovo-tvorcheskoy napravlenosti lichnosti v protsesse obucheniya [The Structure of Psychological and Pedagogical Conditions of Formation of Creative Search and Orientation of the Individual in the Learning Process] / S. V. Vysotskiy // Nauk. visnyk Pivdennoukr. derzh. un-tu im. K. D. Ushynskyy [Scientific Journal of the Southern Ukrainian K. D. Ushynskyy University] : [nauk. pr.]. – Odesa, 1999. – Vyp. 8–9. – S. 90–94.
2. Man'ko V. M. Dydaktychni umovy formuvannya u studentiv profesiyno-piznaval'nogo interesu do spetsial'nykh dystsyplin [The Didactic Conditions of Formation of Students' Professional and Educational Interest in Special Subjects] / V. M. Man'ko // Sotsializatsiya osobystosti [Personal socialization] : [zb.nauk.pr. Nats. ped. un-tu im. Dragomanova]. – K. : Logos, 2000. – Vyp. 2. – S. 153–161.

3. Kukharuk O. O. Pedagogichni umovy formuvannya motyvatsiyi vyvchennya inozemnykh mov studentamy vyshchyykh navchal'nykh zakladiv I-II rivniv akredytatsiyi [Pedagogical Conditions of the Students' Motivation Formation for Learning Foreign Languages at Educational Establishments of the 1st and 2nd Levels of Accreditation] / O. O. Kukharuk // Novi tendentsiyi navchannya [New Tendencies of education]. – 2006. – № 41. – S. 71–77.
4. Atanov G. A. Teoriya deyatel'nostnogo obucheniya [The Activity Learning Theory] / G. A. Atanov. – Donetsk, DOU, 2003. – 104 s.
5. Lednev V.S. Soderzhanie obrazovaniya : Sushchnost', struktura, perspektivy [The Content of Education : Essence, Structure and Prospects] / V. S. Lednev. – [2-e izd. pererab.]. – M. : Vyssh. shk., 1991. – 224 s.
6. Dialog v obuchayushchey sisteme [The Dialogue in the Educational Environment] / [Mashbits E. I., Andrievskaya V. V., Komissarova E. Yu.]. – K. : Vyshcha shkola, 1980. – 184 s.
7. Bodalev A. A. Proetsirovanie i vzaimodeystvie v obshchenii [Projection and Interaction in Communication] / A. A. Bodalev // Pedagogika [Pedagogy]. – 1991. – № 1. – S. 11–14.

Матеріал надійшов до редакції 03.03. 2015 р.

Kostyuk V. B. Pedagogicheskie uslovia primeneniya кейс-технологий в процессе активной подготовки судоводителей к профессионально-ориентированному общению.

В статье автор доказывает, что использование кейс-технологий на занятиях по иностранному языку способствует актуализации общения на профессиональном уровне путем привлечения студентов в деятельность, отражающую содержание и ситуации будущей работы по специальности. В статье рассматриваются педагогические условия эффективного применения кейс-технологий в обучении иностранному языку профессиональной направленности; определены процессуальные и содержательные педагогические условия, необходимые для интеграции кейс-технологий в процесс формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих судоводителей и охарактеризованы особенности их реализации в морских учебных заведениях.

Ключевые слова: кейс-технологии, педагогические условия, морское учебное заведение, иностранный язык, профессионально-ориентированное общение, судоводитель.

Kostiuk V. B. Educational Conditions of Using Case-Based Technologies in the Training of Navigators to the Professionally-Oriented Communication.

The author considers that the use of case-based technologies for the formation of the students' foreign language competence at foreign language lessons fully meets the requirements of the modern education, as this study technology suggests the shift from the accumulation of the established knowledge and skills on the formation and development of the students' ability to act practically, apply the individual experience and the successful operation in situations of professional and social practices. But there is still the problem of insufficiently developed educational conditions of using the case-based technologies in the navigators' training to the professionally-oriented communication in a foreign language. The purpose of the article is to analyze and identify educational conditions that contribute to the effective use of case-based technologies in the teaching discipline "Foreign Language for Professional Purposes". As the result of the analysis of the psychological and educational literature the author infers that the effectiveness of case-based technologies in teaching a foreign language at the university is provided by a set of procedural educational conditions: motivation of students to study a foreign language; organic combination of case-based technologies with other methods used in teaching a foreign language; development of instructional aids for the discipline and selected topics of the discipline in which the case-based technologies are used; the changing in nature of the "teacher-student" relationships; dialogic interaction organization. The author also distinguish the group of content (instructive) educational conditions without the creation and implementation of which is impossible to achieve the efficiency in the use of case-based technologies, they are the following: selection of the course content based on the students' professional motives, interests, needs and objectives; structuring the educational material content; development and implementation of the practically oriented content in a foreign language training by using case-based technologies combined with traditional teaching methods; engaging students in the vocational training operations that simulate various aspects of their future profession; monitoring the progress of the stages in the cases of discussion, evaluation of students' professional development.

Key words: case-technologies, educational terms, maritime educational institution, foreign language, professionally oriented communication, navigator.